A tanulságok kedvéért

Még egyszer a kéttornyú kazánházról

Helyreigazítást kér tőlünk a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat igazgatója, *Antolik András*. Nem esik nehezünkre a dolog, amit ír, föltehetően szóról szóra igaz. Idézett az írásból három mondatot, szívesen idézzük mi is: „Nekünk azért nem volt kéményünk, mert építés közben kimaradt. Nem kellett azonban se bíróságra futkároznunk, se az ENSZ-be, mert ugyanaz a cég, amelyik elkövette a mulasztást, lám helyre is hozta. Legalább tíz év késéssel." Első látásra is az építők igazgatójának van igaza, elnézést kérünk a félreértésért. Menteni magunkat nem akarjuk, magyarázkodással ködösíteni se, szeretnénk az ügyet a lovagiasság szabályai szerint a lehető legnagyobb tisztességgel lezárni. A Szegedi Városgazdálkodási Vállalat tavaly február legelején rendelte meg a Retek utcai kazanház kéményeit, önök elvállalták, és határidőre föl is állították azokat. Ahogy kinézek az ablakon, naponta láthatom, az akció sikeres volt.

*

Egész kis hátországa van azonban ennek a két kéménynek. Nem azért hozom elő, hogy mindenképpen bizonyítsam a magam igazát, hanem azért, mert bizonyos dolgok nem derülnek ki azonnal. Egy másik építővállalat is keresett bennünket, szintén helyreigazítási szándékkal. Lehet, hogy kettőt is hírbehoztunk, teljesen ártatlanul? Akkor a másikat is megkövetem tisztelettel. Viszket azonban a bőrőm, mert oda jutunk megint, hogy ezt a hibát senki nem követte el. Engedjék meg nekem, hogy az eddigi igen-igen halovány célozgatást is félretegyem, újat pedig semmiképpen ne kezdjek, de hadd mondjam el még bővebben, amit mondani akartam.

Fölépült a lakótelep, és sok kisebb gond mellett általában meleg is volt a lakásokban. Én csak most döbbentem rá, közel tíz évvel az építés után, amit a szakembernek azonnal észre kellett volna vennie, hogy a gáznak is van égéstermé-ke, és ha nem vezetik el a kémények, akkor körülvesz bennünket. Tízemeletes házsor zárja le az északi oldalt, tízemeletes „pontház" a nyugatit, a keleti és a déli oldalon ötszintes betonházak vannak, a délnyugatin pedig magánházak. Aki a bőrén tanulta a széljárásokat tapasztalni, azonnal észreveszi, hogy ebbe a körülkerített katlanba csak bejöhet az égéstermék, ki nem nagyon megy belőle. Ne várják most tőlem, hogy összeadjam, hány ember szippanthat belőle naponta, mert ha csak egynek ártunk, az is sok. A modern építészet esküt tett az emberi igények tiszteletben tartására, legfőlebb megszorításokat fűz be a mondatába: amennyire lehetőségeink engedik. A Retek utca legelején közel tíz évet várattak magukra a lehetőségek. És az a testes falut kitevő városrész nem is nagyon tudta, hogy másként kellene lennie. Annyira megbízunk a tervezőkben, az építőkben, a jóváhagyókban, az ellenőrzőkben, eszünkbe se jut, hogy utána kellene néznünk magunknak is. Számomra ez a legnagyobb fájdalom a dologban. Meg az, hogy amikor végre ráébredek mások mulasztására, és még akkor se kezdek hetvenkedni, inkább megdicsérem tőlem telhető eleganciával a mostani építőket, akkor én kapom a vádat, hogy *cinikus* vagyok.

Igaz, az lenne a tiszta játék, hogy sorbajárom az illetékeseket, megkérdezvén mindegyiket, mekkorát mulasztott, és a legnagyobbra ráhúzom a vizes lepedőt, de egyrészt nem dolgozom mégcsak vizes lepedővel sem, másrészt nagyon jól tudom, hogy összetett a mi világunk, és a mulasztókat megtalálni igen nehéz. Őszintén mondom, én annak is örülök, hogy közel tíz év alatt végre megoldódott ez a gondunk is. Előbb-utóbb mindegyiknek meg kell oldódnia. De ha netán lennének emberi mulasztások, amelyeknek a szerzőjét nem sikerül tetten érnünk, mert összekúszálódnak a szálak, és az újságíró ezután se fog nyomozóhatóságot játszani, tisztelve az építők érzékenységét is, azt kérem, ne kövezzenek meg érte. Mert ha jól elolvassa valaki a *Kéttornyú kazánházat*, hamar föltűnhet neki, hogy nem is írtam céget. Ahhoz képest előkelő az eredmény, ha ketten is jelentkeztek. Máshol a terroristák tömegelnek ennyire egy-egy robbantás vállalásában.

Még egyszer köszönöm a figyelmeztetést.

Horváth Dezső

Hallottam, hogy...

...éjjelente patkányokkal lehet találkozni a városban. Sőt, olyat is hallottam, hogy harapnak. Azután sikerült találkoznom is velük. (Csak kettővel.) Különösebben nem vagyok félénk természet, de hajlamos vagyok egy patkánnyal három lépés távolságból magázódni.

Aztán tájékozódtam. A patkány, mint olyan, normális és természetes velejárója a nagyvárosi csatornarendszereknek. Annak az ingatlannak bérlője, használója, tulajdonosa, ahol a patkány állandó bejelentett lakása van, köteles irtani. Namármost. A patkány nem buta és nem is mazochista — a lassú kínhalál helyett elköltözik. Tehát, olyan, mint a csótány, azt sem lehet csak az egyik lépcsőházban kipusztítani. Mert odébbáll, aztán visszajön. Ezek már csak ilyenek, nem érik fel ésszel, hogy fertőznek.

A megoldás egy nagyszabású mérgezés. Akadályait, gondolom felesleges részleteznem. És még egy.

Rendelet írja elő, hogy olyan csatornaszemeket szabad csak használni, amelyeknek a rácsai között a patkány nem fér át, tehát nem jön a felszínre. Az ipar viszont — központi szabvány szerint — olyat gyárt, amin átfér, tehát feljön.

Egyszer láttam (nem Szegeden) egy plakátot. Kedves fehér rágcsálót ábrázolt, fölötte nagy betűk: Ha patkányt észlel, jelentse! Alatta filctollal: Ha ez megnyugtatja...

Jelentettem. Nem nyugtatott meg.

Lehet, hogy süllyedünk?

R. É.

MI? HOL? MIKOR?

1984. OKTÓBER 17., SZERDA — NÉVNAP: HEDVIG

A Nap kel 6 óra 6 perckor, és nyugszik 16 óra 53 perckor.
A Hold kel 21 óra 42 perckor, és nyugszik 13 óra 36 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél kedden plusz 229 cm (apadó).

HETVENÖT ÉVE

1909-ben e napon tartott bemutató repülést Budapest határában, Rákos mezején Louis Blériot (1872—1936), a világhírű francia pilóta. A Daily Mail című angol napilap 1909-ben 25 ezer frankos díjat tűzött ki a La Manche csatorna átrepülésére. Louis Blériot francia repülő 1909. július 25-én hajnali 2 órakor Calais mellett várta a napfelkeltét. A 41 kilométeres távolságot 21 perc 41 másodperc alatt tette meg. Ez mérföldkövet jelentett a repülés történetében, s nagy ösztönzést adott továbbfejlesztésére. Budapesti vendégszereplésén három egymásutáni felszállásának időtartama mindössze 11. 10. illetve 4 perc volt.

ZENÉS SZÍNHÁZ

Este 7 órakor: A tűrelmes Szókratész — Kodály Zoltán-bérlet.

KISSZÍNHÁZ

Este 7 órakor: Az orángután-megnyitás — Juhász Gyula-bérlet.

MOZIK

Vörös Csillag: délelőtt 10, délután negyed 4, fél 6 és háromnegyed 8 órakor: Szentivánéji szexkomédia (színes amerikai, 16 éven felülieknek, III. helyárral).

Fáklya: háromnegyed 3, negyed 6 és fél 8 órakor: Karate lengyel módra (színes, m. b. lengyel, 16 éven felülieknek).

Filmtéka (MTESZ-székház, Kígyó u. 4.): Beszterce ostroma (magyar), (1948). (Kísérőműsor: 1948/112. Híradó és Centenáris év megnyitása Kiskőrösön c, 1948-ban készült rövidfilm), este 6 órakor).

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Klauzál tér 3. sz. (13/57-es) este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI FELVÉTELI ÜGYELET

A balesetet szenvedett személyeket az Idegsebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet a II. Kórház (Tolbuhin sgt. 57.) tart.

GYERMEKORVOSI ÜGYELET

Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. szám alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

ÉJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET

Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőtt lakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100

FOGORVOSI ÜGYELET

Mindennap este 10 órától reggel 8 óráig, szombaton reggel 7-től hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld Sándor u. 1—3. Telefon: 14-420.

S. O. S. LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Mindennap este 7-től reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.

TÉVÉ

BUDAPEST 1.

8.00: Tv-torna
8.05: Iskola-tv
10.00: Delta — (ism.)
10.25: Parasztok — 2. — (ism.)
11.15: Képújság
14.25: Iskola-tv
16.00: Hírek
16.10: Pergő képek
17.00: Bohóc a falon — magyar film
18.10: Képújság
18.15: Szaldó — gazdaságpolitikai újság
19.10: Tv-torna
19.15: Esti mese
19.30: Tv-híradó
19.50: Hollandia—Magyarország VB-selejtező labdarúgómérkőzés
21.45: A hét műtárgya
21.55: Egy óra Nemes Nagy Ágnessel
22.55: Tv-híradó 3.

BUDAPEST 2.

18.45: Képújság
18.50: Perpetuum mobile — (ism.)
19.30: Stúdió M. — csehszlovák zenés film
20.00: Mindent egycsapásra — osztrák tv-film
21.30: Tv-híradó 2.
21.55: Leo Fall-emlékműsor — (ism.)
22.40: Képújság

BELGRÁD 1.

17.00: Magyar nyelvű tv-napló
17.30: Videooldalak
17.40: Hírek
17.45: Gyermekeknek
18.15: Tv-naptár
18.45: Szórakoztató adás
19.15: Rajzfilm
19.30: Tv-napló
20.00: Tv-világ
22.30: Tv-napló

BELGRÁD 2.

18.15: Művelődés
18.45: Szerdai körkép
19.30: Tv-napló
20.00: Esztrádszerda
21.05: Zágrábi körkép
21.20: A BEMUS krónikája

ÚJVIDÉK

16.00: Tv-híradó magyarul és szerb-horvátul
16.45: Gyermekműsor
17.15: Válogatás
17.45: Népzene
18.15: Tito Versecen — dok.-műsor
19.15: Rajzfilm.
19.30: Tv-híradó 2., magyarul
20.00: Belpolitika
21.00: Tv-híradó 2., szerb-horvátul
21.20: Pataki László 101 arca
21.50: Vajdaság harcban — dok.-műsor
22.35: Sakk-kommentár

BUKAREST

14.05: Fiatalok klubja
14.30: Magyar nyelvű műsor
19.00: Tv-híradó
19.40: Repülés a magasba — lengyel film
20.50: Kedves dallamok
21.20: Tv-híradó

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT

BUDAPEST 1.

8.00: Tv-torna
8.05: Iskola-tv
9.50: Parasztok — 3.
10.40: Bjelorusszia színei — (ism.)
11.05: Miró — az álmok színháza — angol film — (ism.)
12.00: Iskola-tv
12.25: Képújság

RADIO

KOSSUTH

8.20: Világablak a középeurópai tudományok bölcsőinél — 1.
8.50: Orvosi tanácsok — a fogfájásról
8.55: Nóták
9.37: Beszélni nehéz
9.49: Ifjúsági album — Paul Badura-Skoda játszik
10.05: Fejezetek a szocialista irodalom történetéből
10.35: Garabonciás Boldizsár zenés sétái
10.50: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek
12.30: Ki nyer ma?
12.45: Törvénykönyv — Lakásügyek — 1.
13.00: A Kodály vonósnégyes felvételeiből
14.10: A magyar széppróza századai
14.25: Operaslágerek
15.00: Zenglen a muzsika
15.30: A Csehszlovák Állami Népi Együttes felvételeiből
15.50: Fritz Kreisler hegedűi
16.05: MR 10—14
17.00: Olvastam valahol
17.20: Egy kitüntetett hang Kodály zenéjében
18.00: Kritikusok foruma
18.13: Hol volt, hol nem volt...
19.15: Régi híres énekesek műsorából — Giovanni Martinelli operaáriákat énekel
19.35: Miért írta meg?
19.55: Walter Gieseking két zongoraversenyt játszik
20.55: Nóták
21.30: Szintézis — A Külpolitikai rovat műsora
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: A Debreceni Dzsesszegyüttes játszik
22.41: Iskolaalapító matematikus — emlékezés Fejér Lipótra, halálának 25. évfordulóján
22.56: Emlékezetes hangversenyek
0.10: Máté Péter saját szerzeményeit énekli

PETŐFI

8.05: Idősebbek hullámhosszán
8.50: Tíz perc külpolitika
9.05: Napközben
12.00: Idegen nyelvű hírek
12.10: Magyar fúvószene
12.30: Cigánydalok, csárdások
13.10: Pophullám
14.00: Lelátó — Vaspapucsban
15.05: Emberi dolgok... — Karel Capek írása
15.45: Láthatatlan múzeum
17.05: Filmzene
17.20: Diákfoci
17.30: Ötödik sebesség
18.30: Annie, a puskás amazon — részletek
19.05: Elton John felvételeiből
19.55: Közvetítés a Hollandia—Magyarország labdarúgó-világbajnoki selejtező-mérkőzésről
21.50: Mit olvashatunk a Pártélet októberi számában?
21.55: Népdalkörök pódiuma
22.20: Zeller operettjeiből
23.20: A tegnap slágereiből
24.00—4.30: Éjféltől hajnalig

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT

KOSSUTH

8.20: Pizza olajban
8.30: Donizetti: Betly
9.24: Dés László dzsesszegyüttese játszik
9.43: Éneklő Ifjúság
10.05: Diákfélóra
10.35: Nádihegedű
10.50: Verbunkosok, nóták
11.41: A sötétség mélyén — 9.
12.30: Ki nyer ma?

PETŐFI

8.05: Dalok a háború ellen
8.20: A Szabó család
8.50: Tíz perc külpolitika
9.05: Napközben
12.00: Idegen nyelvű hírek
12.10: Magyar fúvószene
12.30: Cigánydalok, csárdások
13.10: Pophullám
14.00: Lelátó — Vaspapucsban
15.05: Emberi dolgok... — Karel Capek írása
15.45: Láthatatlan múzeum
17.05: Filmzene
17.20: Diákfoci
17.30: Ötödik sebesség
18.30: Annie, a puskás amazon — részletek
19.05: Elton John felvételeiből
19.55: Közvetítés a Hollandia—Magyarország labdarúgó-világbajnoki selejtező-mérkőzésről
21.50: Mit olvashatunk a Pártélet októberi számában?
21.55: Népdalkörök pódiuma
22.20: Zeller operettjeiből
23.20: A tegnap slágereiből
24.00—4.30: Éjféltől hajnalig

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT

KOSSUTH

8.20: Pizza olajban
8.30: Donizetti: Betly
9.24: Dés László dzsesszegyüttese játszik
9.43: Éneklő Ifjúság
10.05: Diákfélóra
10.35: Nádihegedű
10.50: Verbunkosok, nóták
11.41: A sötétség mélyén — 9.
12.30: Ki nyer ma?

PETŐFI

8.05: Dalok a háború ellen
8.20: A Szabó család
8.50: Tíz perc külpolitika
9.05: Napközben
11.25: Ez a tanév is jól kezdődik
12.10: Gasparone — részletek

kertbarátoknak

Ültetvényeink előkészítése a télre

A betakarítást követően a kertben tovább kell folytatni a munkát. A szőlőtőkét meg kell védeni az esetleges szigorú téli fagyok kártételétől. A gyümölcsösökben pedig a nyúl, őz és a mezei pocok kártételét kell megelőzni. Ősszel húzódnak telelőre a rovarok téli átlelelő alakjai, melyek ilyenkor jó búvóhelyet keresnek, ahol a téli zord időben biztonsággal át tudnak telelni. Erre a célra alkalmas a hernyófogó öv, ahol a megbúvó rovarálcák könnyen összegyűjthetők és megsemmisíthetők. A kiskertben termesztett szőlőfajták jelentős része nem képes elviselni károsodás nélkül az erős téli fagyokat. Főleg érvényes ez most, amikor az időjárás az év folyamán nem kedvezett a szőlőnek. A kevés csapadék, az alacsony napfényes órák száma és az alacsony hőmérséklet legyengítette az ültetvényeket. Gyakran csak a termőrügyek fagynak el, de előfordul, hogy a hajtások, de még a tőke is kipusztul.

A közepes, illetve a magaskordon művelésmód kialakításával a vesszők betakarása már egyre körülményesebb, gyakran lehetetlen. Ha mód van rá, célszerű a vesszőket a kordonhuzalról leoldani és lehúzva a talajra, betakarni. A takarás időpontjánál ügyeljünk arra, hogy az ne történjen túl korán és tavasszal, a fagyok elmúltával a nyitást minél előbb el kell végezni, hogy a szemek be ne páljanak. Ha a termővesszőket nem tudjuk lehúzni és betakarni, akkor csak a tőke alsó részét a rajta hagyott biztosító csappal együtt takarjuk be, ezzel egy esetleges vessző, illetve kar elfagyása esetén még mindig van lehetőségünk a biztosító csappal új kar kinevelésére. Ha biztosító csapot nem hagytunk, elfagyás esetén a tőkénk a föld felszínén levő rejtett rügyekből még valószínű, ki fog hajtani, ha azok nem fagytak el. A tőkefej föld feletti részének betakarása lehetőséget biztosít az időközönként szükséges szerves trágya bedolgozására, de a talaj fellazítása is jót tesz az ültetvénynek. A takarás a fagyvédelmen és a talaj fellazításán túl segítségünkre van a sátorgyökerek eltávolításában, amit az utóbbi időben általában elfelejtenek a szőlőtermelők a kisüzemben és a nagyüzemben egyaránt. A sátorgyökerezés elmulasztása a talpgyökerek elsorvadását eredményezi.

A talajtakaráson kívül megvédhető a szőlő hajtása még úgy is, hogy a termővesszőket becsavarjuk kartonpapírral vagy egyéb anyaggal, ami lehet fólia is, azonban arra kell figyelni, hogy a fólia ne zárjon teljesen, hogy a rügy be ne fulladjon. A vessző takarásánál arra is figyelni kell, hogy egy esetleges jégborításnál a jégpáncélt ütögetéssel törjük meg, hogy a levegőzés biztosítva legyen.

A gyümölcsösök fagykár elleni védelme egyszerűbb, ami főleg a fa nagy termetéből adódik, amit nem lehet se földdel, se egyéb módon betakarni. Van azonban egy-két nálunk nem túlzottan elterjedt gyümölcs, amit mégis nagyobb gondossággal kell ápolnunk. Ilyen a füge is. A mi körülményeink között szabadon hagyva, gyakran olyan súlyos mértékben megfagy, hogy a következő évben gyökérről hajt ki ismét, termést csak az év második felében hoz, de már beérlelni nem tudja. Ahhoz, hogy a hajtást, a rügyet, esetleg a rajta levő nyers termést is meg tudjuk óvni, a teljes fát be kell kötözni. Erre a célra alkalmas a kukoricaszár vagy hullámpapír, amit aztán még be kell kötni fóliával egyrészt további hőszigetelés miatt, másrészt pedig azért, hogy főleg a papír ne ázzon át. Ügyelni kell arra, hogy a kukoricaszárba, illetve a hullámpapír közé a mezei egér vagy pocok be ne fészkeljen.

A gyümölcsösökben a nyúl, mezei egér és az őz okozhat rendkívül nagy kárt. A nyúl a fa törzsét rágja meg, az őz a törzset és az ágakat egyaránt károsítja, míg a mezei egér a gyökereken okoz kárt. A nyúlrágás ellen be kell kötözni a fák törzsét náddal, papírral, fóliával vagy a szaküzletekben kapható műanyag hálóval, melynek előnye az előbbiekben felsoroltakkal szemben az, hogy a fa törzsén tavasszal és nyáron is fennhagyható, a munkálatokat és a permetezést nem akadályozza, míg a zárt felületű védőanyagokat tavasszal le kell szedni, pedig az őzek és nyulak az utóbbi időben már tavasszal is és nyáron is károsítanak. Hátránya még a papírnak és a nádnak, hogy a mezei egerek könnyen bele tudnak fészkelni.

Az őzek és a nyulak kártétele ellen hatásos védekezési módszer, hogy ősszel a felesleges hajtások, ágak egy részét lemetszik, és a nyesedéket a fa alatt hagyják télire, amit a nyulak és őzek előszeretettel rágcsálnak. Természetesen ez nem mentesít a bekötözéstől. Az őszi időszakban a metszési felületek lassabban száradnak be, éppen ezért a metszést követően minden sebfelületet be kell kenni Celciddel vagy Santás SM-mel. Az őszibarackot, kajszibarackot és mandulát ősszel nem szabad metszeni! A baktériumos fertőzés veszélye ebben az időben a legnagyobb.

Még az ősszel célszerű kitisztítani az almafák törzsét, ágait a vértetű, üvegszárnyú almafalepke, a csonthéjasok gyümölcsfákon a kéregmoly hernyója által károsított felületeket. Alapos tisztítás után sebkezelő anyaggal kenjük be a simára vágott, kitisztított sebfelületeket. Célszerű a vastagabb ágrészek, fatörzsek kérgét kéregkaparóval, drótkefével megtisztítani. Ezzel az ott megbújó kártevőket, azok áttelelő alakjait elpusztíthatjuk. A munka során ügyeljünk arra, hogy az élő farészeket meg ne sértsük. A lekapart kéregtörmeléket össze kell kaparni, és meg kell semmisíteni. A gyümölcsfák kártevői és kórokozói nemcsak a fa törzsén és vastagabb ágain telepszenek meg, hanem előszeretettel húzódnak meg a lehullott levelek alatt is, illetve a kórokozók áttelelő képletei a leveleken. Ezért legcélszerűbb a levelet is összegyűjteni, és komposzt készítésére felhasználni, de az is eredményes, ha a levelet még az ősszel vagy télen beleásózzuk a talajba. Távolítsuk el a fán maradt, mumifikálódott gyümölcsöt és száraz levelet, mert ezek tartalmaznak legtöbb kórokozót, illetve kártevőt. A fáról leszedett száraz levelet, beteg gyümölcsöt lehetőleg égessük el, mert azok nagy tömegű kórokozót tartalmaznak, és a komposztkészítéssel sem pusztulnak el teljes mértékben.

Dr. Tóth Mihály,
megyei főkertész